

Sygn. akt V KO 94/22

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Kazimierz Klugiewicz

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 6 grudnia 2022 r.

wniosku pełnomocnika skazanego W. B.

o wznowienie postępowania

zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 23 marca 2021 r., sygn. akt III K 49/17,

utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 28 stycznia 2022 r., sygn. akt II AKa 261/21

p o s t a n o w i ł:

- 1. na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. a *contrario* wniosek oddalić;**
- 2. obciążyć wnioskodawcę kosztami postępowania wznowieniowego, w tym uiszczoną już opłatą od wniosku oraz wydatkami w kwocie 20 (dwudziestu) złotych, które zasądzić od niego na rzecz Skarbu Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z dnia 23 marca 2021 r., sygn. akt III K 49/17, uznał W. B. za winnego tego, że "(...) w okresie od 5 października 2010 r. w G. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w warunkach przestępstwa ciągłego, pełniąc funkcję prezesa zarządu Zakładu Spółka z o.o. w G., wspólnie i w porozumieniu z M. Ś. i M. P. , wyłudził pieniądze z Agencji w W. w ten sposób, że

posiadając pełną wiedzę o wielkości i warunkach prowadzenia eksportu mięsa wołowego na rynek Turcji, mając świadomość wymogów jakie winno spełniać przedsiębiorstwo ubiegające się o uzyskanie refundacji wywozowych, nie skierował w okresie od 13 stycznia do 12 kwietnia 2011 r. do urzędowych lekarzy weterynarii wniosków o pobranie do badań mięsa pochodzącego od bydła w wieku poniżej 30-tego miesiąca życia i nie wydał polecenia skierowania takich wniosków a nadto dopuścił do złożenia łącznie 63 wniosków, w których zwrócono się o pobranie prób od 11 699 sztuk zamiast co najmniej 23 040 sztuk przeznaczonych na eksport do w/w kraju z czego w wystawionych osobiście 37 wnioskach na 7 850 sztuk zaniżył ich ilość o co najmniej 6038 sztuk a w pozostałym okresie akceptował i nie polecił M. P., M. Ś. lub innemu pracownikowi wskazania we wnioskach urzędowym lekarzom weterynarii rzeczywistej liczby sztuk bydła, co do których ze względu na to, iż podlegało eksportowi do Turcji istniał obowiązek pobrania prób i przeprowadzenia badań w kierunku występowania gąbczastej encefalopatii bydła (BSE) oraz wykorzystując okoliczność nieweryfikowania przez urzędowego lekarza weterynarii wystawiającego eksportowe świadectwo zdrowia faktu przeprowadzenia badań i wystawienia przez niego eksportowych świadectw zdrowia obejmujących także sztuki bydła przygotowane przez zakład do wywozu i odprawy celnej, których nie przebadano, wiedząc o tym, iż nie są spełnione warunki do uzyskania refundacji wywozowych dopuścił się do złożenia przez zakład mięsny w Agencji wniosków o przyznanie refundacji przyznawanych z tytułu dokonania eksportu bydła do Turcji wraz z poświadczającymi nieprawdę eksportowymi świadectwami zdrowia stwarzając w ten sposób pozory wykonania takich badań, czym doprowadził do wydania decyzji o przyznaniu refundacji mimo nie przeprowadzenia badań mięsa wołowego pochodzącego od sztuk poniżej 30 miesiąca życia w kierunku BSE zgodnie z wymogami kraju przeznaczenia i w konsekwencji do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie co najmniej 874 101,31 zł., jak również działając w opisany wyżej sposób usiłował wyłudzić refundację w kwocie co najmniej 2 487 745, 63 zł., której nie wypłacono, na skutek ujawnienia w trakcie kontroli weterynaryjnej prowadzonej w w/w zakładzie mięsnym faktu nieprzeprowadzenia wymaganych badań mięsa i sfalszowania ich wyników, czym działał na szkodę Agencji w W., tj. czynu z art., 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k.,

art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 K.K. i art. 12 k.k. i za ten czyn skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na lat 3 oraz 400 stawek dziennych grzywny po 300 zł jedna stawka dzienna grzywny. Nadto orzekł wobec W. B. (solidarnie z M. Ś. i M. P.) obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz Krajowego Ośrodka w W. kwoty 874 101, 31 złotych.

Wyrok ten został zaskarżony przez obrońców oskarżonych i prokuratora (dotyczył bowiem obok W. B. także czterech innych osób). Apelacje rozpoznał Sąd Apelacyjny w Łodzi. Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2022 r., sygn. akt II A Ka 261/21 zaskarżony nimi wyrok utrzymał w mocy.

Obrońca skazanego W. B. skierował do Sądu Najwyższego pismo procesowe sporządzone w dniu 8 września 2022 r., w którym:

1. na podstawie art. 542 § 1 k.p.k. oraz art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. wniósł o wznowienie postępowania r. w sprawie przeciwko W. B. skazanemu za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k.;
2. uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 23 marca 2021 r., sygn. akt III K 49/17 oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 stycznia 2022 r., sygn. akt II A Ka 261/21, a także uniewinnienie W. B., ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania - Sądowi Okręgowemu w Kaliszu.

Równocześnie obrońca wniósł o przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2022 r., znak: DRR.łr.027.13.2021, stwierdzającej nieważność decyzji Dyrektora Generalnego Ośrodka o nr [...] z dnia 20 kwietnia 2021 r., ustalającej Zakładowi Przemysłu sp. z o.o. kwotę nienależnie pobranych środków w wysokości 2.734.81 EUR, tj. 10 926,93 zł uzyskanych na mocy decyzji nr [...]1 z dnia 10 stycznia 2019 o przyznaniu refundacji wywozowej do wniosku WPR1 nr [...] z dnia 1 kwietnia 2011 r. , MRN [...], na okoliczność braku przepisu prawa, zarówno w aktach unijnych jak i aktach obowiązujących w Turcji, obligującego do przeprowadzenia badań w kierunku BSE sztuk bydła w wieku poniżej 30 miesięcy, z których mięso było przedmiotem wywozu do Turcji; spełnienia wszystkich wymogów określonych w

przepisach prawa odnośnie do mięsa eksportowanego do Turcji, potwierdzonych w wystawionych przez urzędowego lekarza weterynarii świadectwach zdrowia dla świeżego, chłodzonego, mrożonego mięsa (tusz) z bydła domowego; spełnienia warunków niezbędnych do wypłaty refundacji wywozowej; braku przesłanek do uznania, iż działanie W. B. stanowiło czyn przestępny polegający na wyłudzeniu refundacji eksportowej oraz usiłowaniu jej wyłudzenia (brak działania na szkodę Agencji w W. - obecnie Krajowego Ośrodka).

Prokurator Prokuratury Regionalnej delegowany do Prokuratury Krajowej pismem z dnia 18 października 2022 r. wniósł o oddalenie wniosku pełnomocnika skazanego uznając go za bezzasadny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania jest niezasadny.

W związku z jego treścią przypomnieć wypada, iż wskazana przez obrońcę w przedmiotowym wniosku podstawa do wznowienia postępowania (tzw. *propter nova*) aktualizuje się dopiero wówczas, gdy te zgłaszana we wniosku o wznowienie nowe fakty lub dowody wiarygodnie podważają prawdziwość dokonanych, istotnych ustaleń faktycznych i wskazują, że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż po wznowieniu postępowania zapadnie orzeczenie zasadniczo odmienne od orzeczenia poprzedniego, którego poprawność tenże wniosek o wznowienie postępowania kwestionuje. Trafnie też – tak w orzecznictwie, jak i piśmiennictwie – przyjmuje się, że samo zgłoszenie nowych faktów i dowodów nie oznacza, że sąd rozpoznający wniosek automatycznie zobligowany jest do wznowienia postępowania. Owe nowe fakty i dowody, podlegają ocenie tego sądu, dokonywanej – co należy z całą mocą wyeksponować – w ścisłym powiązaniu z materiałem dowodowym zgromadzonym w przedmiotowej sprawie, w toku jej rozpoznania przez sąd pierwszej i drugiej instancji. Nadto – co też godne podkreślenia - w postępowaniu o wznowienie ciężar dowodu spoczywa na tym, kto wnosi o wznowienie postępowania. Ta błędność, którą te nowe fakty lub dowody przedstawione we wniosku muszą wykazywać powinna też przejawiać się w wysokim prawdopodobieństwie wydania orzeczenia zasadniczo odmiennej treści aniżeli to będące przedmiotem wniosku o wznowienie postępowania.

Rację ma Prokurator zauważając w piśmie z dnia 18 października 2022 r., iż „dołączona do wniosku decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, nie jest nowym dowodem w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., który w przypadku wznowienia postępowania może doprowadzić do uniewinnienia skazanego, czy innej istotnej korekty orzeczenia w zakresie opisu czynu, kwalifikacji prawnej, czy wymierzonej skazanemu kary”. Autor wniosku w istocie - tak formułując swoje żądania – nie respektuje tego, iż wznowienie postępowania karnego jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, co oznacza, że tylko w warunkach precyzyjnie wskazanych przez ustawodawcę dopuszczalne jest wzruszenie prawomocnego orzeczenia. Muszą zatem zaistnieć takie wskazane w ustawie warunki, których spełnienie powoduje, że poczucie sprawiedliwości wymaga wykluczenia danego orzeczenia z porządku prawnego.

Tych zaszłości i przestrzegania przez wnioskującego owych ograniczeń procesowych związanych z istotą postępowania wznowieniowego nie sposób stwierdzić w realiach rozpoznawanej sprawy.

Przekonanie to implikują następujące okoliczności.

Wydanie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi decyzji z dnia 18 stycznia 2022 r., znak: [...]3, stwierdzającej nieważność decyzji Dyrektora Generalnego Ośrodka o nr –[...]2 z dnia 20 kwietnia 2021 r. nie jest ujawnionym „nowym faktem lub dowodem wskazującym na to, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowi przestępstwa lub nie podlega karze” (art. 540 § 2 pkt 2 lit. a k.p.k.). Decyzja ta stanowi tylko odejście od dotychczasowej interpretacji przepisów i – co najważniejsze – (co słusznie już zauważył prokurator) - „nie ma i nie może mieć bezpośredniego przełożenia na realia przedmiotowej sprawy”. Niezależnie bowiem od tego, iż zgodnie z treścią art. 8 § 1 k.p.k. Sąd karny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu (a więc także i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi), to jeszcze poczynione *in concreto* ustalenia faktyczne, będące podstawą skazania wnioskodawcy w procesie, którego wznowienia on się domaga oraz dokonana przez sądy ich subsumpcja prawna, sprawiają, iż ta wspomniana decyzja - w tych stwierdzonych okolicznościach faktycznych i prawnych – nie może stanowić dowodu, którego uwzględnienie implikuje konieczność (w aspekcie przestrzegania

wymogów z art. 540 § 2 pkt 1 lit a k.p.k.) wznowienia postępowania. Z tych poczynionych ustaleń wynika, że Zakład Przemysłu, którego prezesem był skazany w 2010 r. nawiązał współpracę z kontrahentami tureckimi na dostawę do Republiki Tureckiej mięsa wołowego uzyskanego z uboju bydła w wieku maksymalnie 30 miesięcy. Turecki odbiorca wymagał, aby wszystkie zwierzęta, z których to mięso pozyskano były przebadane na BSE. Zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej obowiązującymi w latach 2010 – 2011 takie badania były obowiązkowe tylko wobec bydła, którego wiek w chwili uboju przekraczał 30 miesięcy, a ich koszty były pokrywane ze środków finansowych Unii Europejskiej. Natomiast badanie próbek pobieranych od ubijanych sztuk w wieku do 30 miesięcy (do których to każdorazowego przeprowadzania, na skutek owego kontraktu z tureckim odbiorcą, zobowiązał się skazany na własny koszt - chociaż koszty wykonania jednego takiego badania wynosiły 120 zł) już z publicznych środków nie były finansowane. Chcąc uniknąć tych kosztów, skazany wraz z innymi współdziałającymi z nim sprawcami zlecali przeprowadzenie badań na BSE od mniejszej liczby zwierząt, niż była eksportowana, a następnie podrabiali sprawozdania z badań, wskazując, że badano wszystkie zwierzęta w tym przedziale wiekowym. W ramach tych oszukańczych działań lekarz weterynarii S. B. wystawiał „Weterynaryjne świadectwo zdrowia dla świeżego, mrożonego mięsa (tuszy) z bydła domowego”, które w pkt II.1.11, zawierały wzmianki o tym, że zostały przeprowadzone badania na występowanie choroby BSE, a wynik badania był negatywny. Takie świadectwa było dołączane do dokumentacji eksportowej, a następnie stanowiło jeden z niezbędnych dokumentów do uzyskania refundacji eksportowej z ówczesnej Agencji Rynku Rolnego. Sąd dalej prawomocnie ustalił, że skazany wraz z innymi osobami, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w postaci dotacji unijnej na eksport mięsa wołowego do Turcji, wprowadził w błąd Agencję, co do faktu przebadania w kierunku BSE wszystkich zwierząt, mimo, iż miał świadomość tego, że owe „eksportowe świadectwa zdrowia”, które w związku z tym przedkładał, poświadczają nieprawdę, skoro nie zostały oparte na wynikach badań laboratoryjnych, bo tych nie przeprowadzono. Jak też miał wiedzę o tym, że wniosek o refundację wywozową bez wystawionego przez uprawnionego lekarza weterynarii wspomnianego świadectwa potwierdzającego badanie i jego wynik, nie

mogły być uwzględnione. Tak też i było w dniu 1 kwietnia 2011 r., kiedy to skazany złożył wniosek o refundację, w oparciu o takie nieprawdziwe dokumenty. Nie ulega przecież najmniejszych wątpliwości, że skazany dla uzyskania od instytucji dysponującej środkami publicznymi refundacji przedłożył poświadczający nieprawdę dokument, co samoistnie już wystarczyło do uznania go winnym występku z art. 297 § 1 k.k. Przyjęta przez Sąd kwalifikacja prawna przypisanego skazanemu przestępstwa oddaje wszystkie jego elementy podmiotowe i przedmiotowe. Słusznie zauważył prokurator, że dla wyczerpania wszystkich znamion tych przestępstw, pozostających w kumulatywnej kwalifikacji, które skazanemu przypisano nie mogło mieć znaczenia to, czy sprawca podejmuje oszukańcze zabiegi w celu uzyskania zupełnie nienależnego mu świadczenia, czy też to świadczenie mu się należy. Udzielenie refundacji w oparciu o nieprawdziwe dane było niekorzystnym rozporządzeniem mienia przez pokrzywdzonego w ujęciu zawartym w art. 286 § 1 k.k., które przecież nie jest tożsame z powstaniem rzeczywistej szkody w jego mieniu. Przestępstwo oszustwa jest popełnione z chwilą dokonania przez pokrzywdzonego rozporządzenia mieniem. Stąd też ocena, czy było ono niekorzystne dla interesów pokrzywdzonego powinna być dokonywana jedynie z uwzględnieniem tych okoliczności, które w momencie owego rozporządzenia mieniem zaistniały, nie zaś w oparciu o te, które zaistniały później.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć – co pomija autor przedmiotowego wniosku – że Sąd *meriti* jednoznacznie ustalił, z jednej strony to, iż przedstawiciel tureckiego importera zażądał od m.in. W. B., „aby całe bydło zakupione wywozu ich mięsa do Turcji było badane na BSE oraz by wynik badania był negatywny, ponieważ w przeciwnym razie nie było możliwe wwiezienie mięsa na terytorium Turcji, a przepisy prawa tureckiego wymagają by każda sztuka była badana na BSE niezależnie od wieku” (s.3 uzasadnienia wyroku Sądu), z drugiej zaś, iż jednym z wymogów otrzymania refundacji eksportowych wypłacanych ze środków Unii Europejskiej przez podmiot gospodarczy wykonujący eksport mięsa wołowego poza obszar celny Unii Europejskiej „było to aby mięso wołowe spełniało również szczególne zobowiązania wynikające z norm obowiązujących w miejscu przeznaczenia”. Dalej Sąd ustalił, że wymóg ten „wynikał z przepisów rozporządzenia Komisji nr 612/2009 z 7.07.2009 r. ustanawiającego wspólne

szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych punkt 31” (s.9 i 10 uzasadnienia). Tymczasem – niezależnie od wspomnianych uwarunkowań normatywnych implikowanych treścią art. 8 § 1 k.p.k. - w decyzji Ministra i Rozwoju Wsi z 18.01.2022 r. przyjęto (bez argumentacji szczegółowej i rzeczywiście stanowiącej konkretne odniesienie do realiów przedmiotowej sprawy), że „zdaniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi brak jest przepisu prawa powszechnie obowiązującego, zarówno w aktach unijnych jak i w aktach obowiązujących w Turcji, obligującego do przeprowadzenia takich badań” (s. 6 decyzji), nie analizując jednocześnie tego, co stanowiło podstawę tych cytowanych ustaleń poczynionych przez Sąd w przedmiotowej sprawie. Dodać tylko należy jeszcze i to, że owa uchylona przez wspomnianą decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi decyzja Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 20 kwietnia 2021 r. nie stanowiła (i nie mogła stanowić z racji daty jej wydania) podstawy dowodowej poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych.

Te zaszłości tylko potwierdzają zasadność przekonania, iż owa decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie stanowi „nowego dowodu”. w rozumieniu przepisu art. 540 § 2 pkt 1 lit. a k.p.k.

Przeciwnie twierdzenia autora wniosku tych nadmienionych uwarunkowań nie uwzględniają, dlatego też nie mogą być uznane za zasadne.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 639 k.p.k.

Z tych to względów postanowiono jak wyżej.